

Pró és kontra az elektronikus könyvről

Referált szerzőink az internetről szerezték azokat az információkat, amelyek alapján „objektív véleményt” alkotnak az *elektronikus könyvről*, jelenéről és jövőjéről. Mindenekelőtt az elektronikus könyvek máris burjánzó *válfajait* veszik számba. Eszerint elektronikus könyveknek tekintendők:

- a már létező könyvek védelmét célzó elektronikus másolatok;
- az eleve e formában megjelent könyvek;
- az elektronikus könyvtárak részét képező könyvek;
- az elektronikus formájú könyvek olvasását elősegítő eszközök.

Az elektronikus könyvek *keletkezését* az alábbi okokra lehet visszavezetni:

- keresőrendszerek megléte;
- személyes kiadványok lehetősége;
- annotálásuk és ismertetésük egyszerű volta;
- gazdasági és élettani előnyök;
- régi és ritka nyomtatványok védelme;
- a kompaktság;
- lehetőség a hipertext alkalmazására, beleértve képek, videók és zenei betétek igénybevételét is;
- viszonylag olcsó beszerzés;
- a kereskedelmi forgalomban már nem kapható könyvek beszerzésének lehetősége;
- a szerzők közötti kapcsolat megkönnyítése, a szerzők, kiadók, olvasók, fordítók közötti információcsere egyszerűbbé válása;
- a velük való tartalmi munka kényelmes volta.

Az iménti „prókkal” egyidejűleg „kontrák” is szép számmal elhangzanak az elektronikus könyvekkel kapcsolatban. Íme:

- a képernyőn való olvasás kényelmetlen volta;
- a villanyáramtól és az internetről függő használata;
- a szerzői jog érvényesítésének megoldatlansága;
- a megformálási szabványok hiánya;
- az elektromos könyvtárak és raktárak instabilitása;
- az információk befogadása egymásutániségének a szokása;
- a drága infrastruktúra;
- a számítógépi technológiák gyors elavulása.

Az elektronikus könyv *jövőjéről* is sokan nyilatkoznak pró és kontra. E vélemények szembesítéséből az a következtetés vonható le, hogy miközben továbbra is folytatódni fog az elektronikus könyv térnyerése, amit egyszersmind tényleges hátrányainak fokozatos kiküszöbölése is követni fog, a legközelebbi jövőben nem fog megszűnni a nyomtatott könyv.

VASILENKO, G. A.–GILÁREVSKIJ, R. S.: *Elektronnaâ kniga (pro i contra): vzglâd iz Interneta. = Naučno-tehničeskaâ informaciâ, 1. ser. 4. sz. 2001. p. 14–23.*

(Futala Tibor)

Időszaki kiadványok beszerzése és elérése – az elektronikus közvetítő

A folyóirat-előfizető ügynökségek szerepe

A közvetítők hosszú éveken keresztül kulcsszerepet játszottak a könyvtárak életében a folyóiratok beszerzése, illetve elérése terén. Közülük is kiemelkednek a folyóirat-előfizető ügynökségek. Némelyikük még a 19. század végén vagy a 20. század elején kezdte működését. Kezdetben kartonokon vezették nyilvántartásaikat, majd az 1970-es évek végén áttértek a számítógépes rendszerek használatára. A *számítógépes folyóirat-nyilvántartó rendszerek* iránt a könyvtárak is érdeklődni kezdtek, így az ügynökségek első számítógépes termékei ezek a rendszerek voltak. Nevezetesen:

a Blackwell Perline and Pearl rendszere, a Dawson SMS (Serials Management System) rendszere, a Faxon LINX rendszere, a Bailey BLISS rendszere, a Swets SAILS rendszere.

Az 1980-as években vált lehetővé az ügynökségek által kezelt *adatbázisok online keresése*, amely olyan szolgáltatásokká fejlődött, mint a Connect vagy a DataSwets. Az EBSCO 1980. októberi hírdetése arra hívta fel a figyelmet, hogy a könyvtárakban elhelyezett terminálokról kereshető az EBSCO folyóiratcím-állománya. A következő állomás a CD-ROM megjelenése volt. A használatához szükséges technikai támogatás miatt a könyvtárak először közvetlenül a kiadóktól rendel-